

Korte boekbespreking

Ken jij die kerk?

J.W. van der Jagt

In de zomer van vorig jaar verscheen een bescheiden boekje over de kerk. De titel luidt *Ken jij die kerk?* Het gaat ‘Over verschillende kerken in Nederland,’ zoals de ondertitel luidt. Uit het voorwoord blijkt dat de auteurs (A. Capellen, S.J. Driessen, A.J. Flipse) wilden voorzien in de behoefte aan een boekje over kerkgeschiedenis. Daartoe hebben ze een aantal artikelen uit het blad *Stimulans* in dit boekje op de markt gebracht. Het is een uitgave van de Bond van Gereformeerde Jongerenverenigingen. Als doelgroep heeft men dus in de eerste plaats gedacht aan de jongelui die de jeugdverenigingen bevolken.

Ik noemde het een bescheiden boekje. Het is bescheiden van omvang. Het telt slechts 52 pagina's. Dat brengt uiteraard een bescheiden inhoud met zich mee. Na een inleidend hoofdstuk over de kerk wordt in vier hoofdstukken geschreven over de Protestantse Kerk in Nederland, de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Nederlands Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Gemeenten. Men beperkt zich dus tot vier kerken: een heel bescheiden kijkje op de kerkgeschiedenis. Niet duidelijk is waar deze keus door ingegeven is. Waarom schrijft men wel over de PKN en niet over de Gereformeerde Kerken in Nederland? Nu lezen we over de GKNv wel dat ‘wat de Here ons in deze kerken geschonken heeft, geheel zijn werk is geweest’ (p. 14), maar wát de Here in deze kerken geschonken heeft, wordt niet uit de doeken gedaan. We lezen ook herhaaldelijk kritiek op en zorgen over de GKNv. Maar het kader waarin dat staat, ontbreekt. Er wordt bij de lezers een en ander kennelijk bekend verondersteld. Dat lijkt mij nogal irreëel voor wat betreft de beoogde doelgroep; en niet alleen voor wat betreft hen. En waarom is er geen hoofdstuk over de evangelisch-charismatische stroming in ons land, terwijl die wel als een bedreiging wordt gesignaleerd (p. 15)? Ik zou zeggen, juist met het oog op de doelgroep mag er wel wat meer gezegd worden.

Het eerste hoofdstuk wil antwoord geven op de vraag: ‘Wat is de kerk?’ De auteur valt met de deur in huis: de lezer krijgt op de eerste bladzijde de waarschuwing dat we de kerk moeten geloven en dat we ons daarom niet moeten laten leiden door wat je zelf denkt en voelt als het over de kerk gaat (p. 9). Op zich kan ik met deze gedachte instemmen. We zullen de kerk en heel het kerkelijke leven (zoals trouwens ons hele leven) alleen goed kunnen zien in het licht van Gods Woord. Maar bouwen we nu elkaar op als we voor alles beginnen met deze schriftuurlijke gedachte als *waarschuwing*? Het is toch primair een *belofte* dat we de kerk als het werk van onze Heer te zien krijgen wanneer we luisteren naar zijn Woord? Dan kun je vanuit de rijkdom van Christus' werk spreken. Nu komt dat wel aan de orde (p. 10v), maar het lijkt alsof het vooral om de waarschuwing gaat. Ik moet zeggen dat dit ook doorwerkt in het eerste hoofdstuk: de waarschuwing domineert (p. 10, 13, 14, 15). Daar past ook bij dat dit hoofdstuk eindigt met het afschrikwekkende voorbeeld van de ‘kerken in Klein-Azië waarvan er niet één meer bestaat’ (p. 16).

Hoofdstuk 1 bevat allerlei schriftuurlijke gedachten, zoals de kerk als moeder, de kerk als pilaar en zuil van de waarheid, het juk van Christus etc. Het is jammer dat daarbij niet naar de Schrift verwezen wordt. Zo moet de minder ervaren bijbellezer maar raden waar het vandaan komt. Ook wordt er te gemakkelijk van de ene bijbelse gedachte op de andere overgesprongen.

In dit boekje komen we veel goede en bekende gedachten tegen. Maar ik moet zeggen dat er ook wel te gemakkelijk geschreven wordt. Zo lezen we: ‘Wie in geloof naar de kerk kijkt, raakt niet geïrriteerd.’ Dan denk ik: en de Here Jezus dan, die boos werd op de handelaars in de tempel? Paulus, die verontwaardigd is over de dwaling bij de Galaten? We lezen over de Joden die pochten op hun tempel. ‘Maar ze hadden niet in de gaten dat de Here deze *al lang verlaten had*’ (p. 11). In Jeremia 7 en 26 lezen we evenwel niet dat de Here de tempel verlaten had, maar een waarschuwing voor het geval men niet wilde luisteren.

In hoofdstuk 2 lezen we driekwart pagina over de Afscheiding van 1834 en de Doleantie wordt in vier regels afgedaan (p. 21). Waarom wordt er wel aandacht besteed aan het samengaan van de Nederlandse Hervormde kerk en de (syn.) Gereformeerde Kerken, maar wordt de Evangelisch Lutherse kerk nauwelijks genoemd? We lezen in twee regels over de ‘zogenaamde zieke-moeder-theorie’ en wat deze betekent. Zou dat de lezer echt duidelijk zijn? Ik kan me ook niet voorstellen dat hij uit de voeten kan met de vraag die aan het einde van het hoofdstuk over deze theorie gaat: ‘Wat vind je van die theorie? Is die theorie goed volgens de bijbel en onze belijdenisgeschriften?’ (p. 26).

Soms is de informatie erg gedateerd, zoals bijvoorbeeld over de rechtszaken die gevoerd werden tussen de PKN en de Hersteld Hervormde Kerk over de bezittingen (p. 24). Zo lijkt het mij ook achterhaald dat ‘tot op heden’ het verschillend spreken over de kerk een struikelblok tussen de Christelijke Gereformeerde kerken en de Gereformeerde Kerken vormt. Dat was ook in 2007, toen dit boekje verscheen, al niet meer het geval. Ook in andere opzichten geeft het boekje niet altijd goede informatie. Men vindt het ‘onbegrijpelijk’ dat de synode van Ommen de eis aan de CGK liet vallen om de leer van dr. Oosterhoff te veroordelen. Dat wordt zelfs ‘een knieval voor de weigering van de CGK om de dwaling af te wijzen’ (p. 32). Intussen krijgt de lezer niet te horen dat de CGK binnenskamers over deze zaak gesproken hadden. Dat maakt wel verschil in de beoordeling! Overigens, voorstudiemateriaal voor de jongerenverenigingen lijkt mij niet de plek om besluiten die kerkelijk rechtsgeldig zijn, aan te vallen. Aardig is om te lezen dat de CGK aanvankelijk zichzelf als de enige ware kerk zagen, een mening die later de Gereformeerde Kerken zo kwalijk genomen is!

Ook de Nederlands Gereformeerde Kerken worden besproken. Er wordt een beknopte schets van hun ontstaan gegeven en de knelpunten die br. Capellen in de samensprekingen ziet, worden aangegeven. Het laatste hoofdstuk gaat over de Gereformeerde Gemeenten. Al met al geeft dit boekje een schetsmatig beeld van de kerken die besproken worden. Daarbij wordt het goede dat de auteurs zien, wel genoemd en ook positief gewaardeerd, maar het kritische domineert. Het bescheiden karakter van het boekje maakt dat men soms te grote stappen moet nemen. Als je op de hoogte bent van de recente kerkgeschiedenis, kun je veel van wat geschreven wordt, wel plaatsen, maar gelet op de beoogde doelgroep, wordt er te veel kennis verondersteld.

N.a.v.: A. Capellen, S.J. Driessen, A.J. Flipse,
Ken jij die kerk? Over verschillende kerken in Nederland, uitg. Bond van Gereformeerde Jongerenverenigingen (BGJ). ISBN 978-90-806673-6-5. 52 pag. Prijs €7,50 (bestellen via giro 1178131 t.n.v. BGJ, Duiven)